

**Til Fondsbestyrelsen
EUIL-legatet
c/o Dansk Center for Erhvervspædagogik
Rosenørns Allé**

Gladsaxe 26. maj 2009

Rapport for EUIL-aktiviteten "Rejse til Comenius-land"

Rapporten omfatter dette dokument og bilag i fem eksemplarer samt en CD med

- samme rapport & bilag 1 kontaktpersoner
- Bilag 2 engelsk om Tjekkiets uddannelsessystem
- Bilag 3 engelsk om Slovakiets politik vedr livslang læring og livslang vejledning
- Bilag 4 diverse digitale fotos fra rejsen
- Bilag 5 ,6 og 7 artikler sendt til pædagogisk fagpresse

Endvidere regnskab for studierejsen, attesteret af TECs Økonomiadministrator Tove Borgstrøm.

Min formidlingsplan er følgende

- artikler er sendt til "Erhvervsskolen", "Folkeskolen", "Vejlederen" og "Gymnasieskolen".
- Endvidere vil denne rapport samt artikel sendt til "Erhvervsskolen" blive sendt til UDU og REU

For at undgå dublering her i rapporten henviser jeg for "*Arven efter Comenius*" til de vedlagte artikler.

Jeg håber at rapporten og regnskabet opfylder EUILs dokumentationskrav i forhold til rejsebevilling og formidlingsbevilling, således at de bevilgede 75 % af rejseudgiften plus formidlingsbevilling kan udbetales.

Jeg står til rådighed for supplerende oplysninger om rejsen, og formidler gerne råd til andre der måtte besøge disse to meget spændende lande

Med venlig hilsen

Benny Wielandt, TEC Gladsaxe

Rapport for EILL-aktiviteten "Rejse til Comenius-land"

Særlige opmærksomhedspunkter og anbefalinger

Jeg vil særligt, og på godt og ondt, fremhæve følgende

- 1) Den e-læringsbaserede vejlederuddannelse <http://ekariera.nuov.cz> . Jeg kunne sagtens se denne model i en landsdækkende dansk efteruddannelsesportal for vejledere, på sigt også som element i diplomvejlederuddannelsen.
- 2) Den høje gennemførelsesprocent i ungdomsuddannelse, især gennem den professions-gymnasiale uddannelse SOS der på 4 år giver adgang både til arbejdsmarkedet og til videregående uddannelse (**dobbelkompetence**) . 94 % af befolkningen i aldersgruppen 25-34 år (14 år ved eller efter kommunismens fald) har gennemført ungdomsuddannelse eller derover (mindst ISCED 3).
- 3) Der har været **børnehaveklasser siden 1832**. I 1948 blev børnehaveklasser en integreret del af grundskolen ,dels for at øge antallet af kvinder i arbejdsstyrken og dels for at svække familiens indflydelse på barnets uddannelse og opvækst
- 4) **Inklusion:** Klassekvotient i grundskolen (9 skoleår) er 30, men hvor der integreres børn med særlige behov sænkes tallet men kun til mindst 17
- 5) Den særlige form for **diagnostisk vejledning** der i gennem hele grundskolen sikrer oprykning og støtteundervisning på elevens betingelser. Under 2 % af eleverne går på specialskoler, øvrige integreres i det ordinære system gennem brug af undervisningsassistenter, reducerede holdstørrelser m.m. Man gør i grundskolen stor brug af lærer-assistenter, metodiske vejledere og skolepsykologer.
- 6) obligatorisk undervisning i grundskolen er kendetegnet ved dets **meget lave grad af omgængere**, som gennem mange år har været under 1 %.
- 7) **Slovakiets handlingsplan for livslang læring**. Her har hvert ministerium til Undervisningsministeriet indberettet LLL-tiltag og mål indenfor deres ressort. Ligeledes indgår det i handlingsplanen hvorledes LLL-politikken vil og skal påvirke borgeren, arbejdsgiveren, den offentlige administration og uddannelses-institutionernes udbud af uddannelsesaktiviteter også indenfor deres ordinære uddannelses-aktivitetsområder
- 8) Efteruddannelse: **Alle ansatte har i henhold til Lov om Arbejde pligt** til at vedligeholde og udbygge deres kompetencer. En arbejdsgiver kan kræve at den ansatte deltager i kurser og efteruddannelse. Ved nyansættelser og omrokeringer har arbejdsgiveren pligt til at uddanne den ansatte
- 9) Efteruddannelse kan gennemføres på **mange måder**
 - a) Organiseret på deltid 10-18 timer om ugen eftermiddag/aften
 - b) Fjernuddannelse med selvstudier understøttet med 200-220 konfrontationsstimuler om året
 - c) e-learning selvstudier gennem it, suppleret med konsultationstimer
 - d) kombinationer af alle ovenstående elementer.
- 10) I begge lande har man etableret et **nationalt register** for opnåede hele og delvise kompetencer
- 11) **man melder sig til sin ungdomsuddannelse ½ år før optagelse**, med god tid til modtagende skoles beslutning om direkte optagelse eller afvikling af optagelsesprøve. Dette gælder Gymnasium og SOS
- 12) 20 % af en årgang gennemfører generelt gymnasium.
- 13) 48 % gennemfører **professionsrettet gymnasium (SOS)** , heraf **7 ud af 10 med både studiekompetence og erhvervskompetence**, 3 ud af 10 gennemfører alene med erhvervskompetence
- 14) 24 % gennemfører erhvervsuddannelse (SOU) , der alene giver erhvervskompetence
- 15) 3 % gennemfører særlige konservatorieungdomsuddannelser (sang,dansk,kunst o lign.)

Over alt dette hviler i både Tjekkiet og Slovakiet **den særlige Comenius-ånd**. Det er unikt hvorledes JC for over 400 år siden gennem sine værker har udformet en så demokratisk og levedygtig didaktik , metodik og pædagogik . Hovedpunkterne i JCs værker viser klart hvordan hans livsværk har været med til at skabe den undervisning der i dag formidles i Danmark og i Tjekkiet og Slovakiet og hele det øvrige demokratiske Europa. Comenius og arven efter ham er nærmere beskrevet i artiklerne

Generelt om EUD i Tjekkiet og Slovakiet

Der er i både Slovakiet og Tjekkiet **uddannelsespligt** til man har gennemført den obligatoriske grundskole (5 år) og den lavere mellemskole (4 år). Der er skoleskift både efter grundskolens 5 år og efter den lavere mellemskoles 9.år ved overgang til ungdomsuddannelse

Ungdomsuddannelserne omfatter *Gymnasium* (= almen gymnasial) , *SOS* (højere teknisk mellemskole) og *SOU* (lærlingeuddannelse). *SOS* og *SOU* foregår som oftest på samme matrikel

I begge lande gennemfører ca. **95 %** af de unge en ungdomsuddannelse !!

78 % af en årgang afslutter med den adgangsgivende **Maturitni**-eksamen fordelt med 50 % erhvervsgymnasial (*SOS*) og 20 % almengymnasial (*Gymnasijum*).

15 % afslutter med vekselbaseret kontraktforankret erhvervsuddannelse (*SOU*)

- **SOU (Stredni Odborne Uciliste)** er en veksel-baseret håndværksuddannelse på 2,3 eller 4 år, hvor man en uge ad gangen er i praktik og på skole. *SOU*-programmets renommé var højt under kommunist-perioden, men faldt derfor også i miskredit efter 1989. Dette skete samtidig med fagforeningers og arbejdsgiveres reducerede indflydelse på undervisningens form og indhold. De 2- til 3- årige *SOU*-uddannelser afsluttes med en erhvervsfaglig eksamen/svendeprøve *závirecná zkouska*.
- **SOS (Stredni Odborna Skola)** er en 4-årig højere Erhvervs-mellemskole . *SOS* er EUD men også pendant til vores HHX/HTX . *SOS*-niveauet er sikret gennem højere adgangskrav , mere teori i pensum og med *SIMU*-undervisning . *SOS* er skoleforankret med korte praktikophold . *SOS*- programmet afsluttes med den kombinerede erhvervsfaglige og adgangsgivende eksamen *maturitni zkouska*. Efter eksamen fordeler de færdiguddannede sig ligeligt ud på videregående uddannelse og det faglærte arbejdsmarked. Der er et tæt samarbejde mellem *SOS/SOU*-skolerne og fabrikanter/industri omkring sponsorater, og et veletableret samarbejde med civilsamfundet om praktikopgaver af varig værdi. For bygge & anlægsuddannelser drejer dette sig især om renovering af den eksisterende boligmasse, hvor studerende fra de videregående uddannelser også bidrager med projektering, projektstyring og kvalitetskontrol

Udbudsstyringen af sekundær og tertiær uddannelse i både Tjekkiet og Slovakiet var efter kommunismens fald og indtil landenes indtræden i EU drevet af ministeriel/politisk ønsketænkning og af de studerendes efterspørgsel af uddannelse, uden sammenhæng med **virksomhedernes** aktuelle behov for uddannet arbejdskraft: ” *Vi har troet at udbuddet af arbejdskraft skabte sin egen efterspørgsel. Vi har haft tillid til at arbejdsmarkedet blev øget jo mere uddannelse og jo flere kvalifikationer arbejdsstyrken havde. Ude i Europa kunne vi se at hvor der er arbejdskraft uddannet til moderne teknologier er der også virksomheder der har etableret sig og har ansat arbejdskraften. Vi har rituellet kopieret denne produktion af arbejdskraft. Vi forventede at disse nye arbejdspladser ville blive skabt her hos os fordi vi nu havde uddannet arbejdskraften hertil. Vi har haft en fejlagtig opfattelse af sammenfald og sammenhæng*”

En særlig kritisk situation

I begge lande er der store mindretal af romaer. Romaer er allerede i grundskolefasen svære at få inkluderet i det ordinære uddannelsessystem. Det betyder at de senere uundgåeligt mangler de sproglige færdigheder i forhold til at påbegynde og gennemføre ungdomsuddannelser

Studierejsens enkelte mål og deres hovedindhold

Søndag 15.marts 2009

Afrejse Kastrup, ankomst Prag 20.30, ankomst til Hotel Amadeus ca 22.00.

Mandag 16. April 2007

9.00-12.00 IPPP, Institut Pedagogicko-Psykologickeho Poradenstvi CR, novoborska 372, Praha 9

Møde med vicedirektør Jasmin Muhic . Jeg fik her et samlet overblik over det tjekkiske vejledningssystem og støttesystem. Nøgleordene er i tjekkisk vejledning er inklusion og tidlig diagnostisk vejledning. Dvs at der altid foretages grundig afdækning af årsager inden der iværksættes støtte af forskellig art.

- IPPP har flere EU- vejledningsprojekter gennem midler fra European Social Fund
Vejledning af særligt velbegavede elever.
- IPPP har udviklet generisk vejlederuddannelse via fjernundervisning (10 moduler – på diplomniveau)
Det virtuelle undervisningsmiljø administreres af NUOV (se onsdag)
- Aktuell udviklingsopgave: Alle elever skifter til ny skole efter 5.klasse og igen efter 9.klasse. Særlig vejledning og diagnosticering er påkrævet i disse faser, da alle her får nye klassekammerater.

13.00-15.00 Vyssi Odborna Skola, Masna 18, Praha 1

Teknisk Gymnasium og teknisk skole for auto og fly, bygge & anlæg,IT,

Møde med vejleder Vera Kramerova, engelsklærer Katerina Bouresova og forstander Jan Kaderabek.

Temaet for besøget var fordele og ulemper ved henholdsvis SOS og SOU-programmerne

Tirsdag 17. April 2009

9.00-11.30 Jan Palach-gymnasiet, Pstrossova 13, Praha 1

Møde med vejleder Nora Novotna og forstander Michal Musil

Hovedvægten under besøget var på særlig tjekkisk gymnasiepædagogik og arven efter Comenius (se artikel sendt til ”Gymnasielæreren”). Jeg havde inden besøget fremsendt spørgsmål til Noras kolleger. Svarene indgår i artiklerne til *Gymnasielæreren* og *Folkeskolen*.

13.00-16.00 SOS á SOU Skola Praha, Weilova 4, Praha 10 –Hostivar,

teknisk gymnasium og teknisk skole for Auto og IT

Møde med forstander Milan Vorel og viceforstander Josef Mareš. Flere store europæiske bilfabrikker har flyttet deres produktion til Tjekkiet grundet højt uddannelsesniveau og lav arbejds løn. Alle Skodaer i dag er således reelt VW under motorhjelm

Onsdag 18. marts 2009

9.30-12.00 NUOV, Weilova 1271, Praha 10 Hostivar , Styrelse for erhvervsrettet uddannelse i UVM-ministeriet. Undersekretær Milada Stalker og konsulent Tereza Vicenikova fortalte om Tjekkiet arbejde under EU-formandsskabet, om arbejdet med Copenhagen Declaration, med EQF.

Endvidere blev jeg orienteret om driften af den elærings-baserede fælles vejlederuddannelse nærmere beskrevet i <http://ekariera.nuov.cz>. Uddannelsen afsluttes med modulprøver på centrale prøvecentre.

Om eftermiddagen tog jeg med tog fra Prag til Bratislava (ca 6 timer). Indkvartering på hotel Kyjev.

Torsdag 19. marts 2009

9.30-12.30 SIOV, Varlova 3

SIOV er Slovakiets Undervisningsministeriums kontor for al erhvervsrettet uddannelse (Pendant til Tjekkiet NUOV). Kontoret havde indbudt to professorer fra Comenius Universitet i Bratislava til at

fortælle om slovakisk pædagogik. Comenius-filosofien er fundamentet i al slovakisk undervisning også uden at hans navn nødvendigvis kendes af alle underviserne

13.15 SOS/SOU-skole Stavebna 132, (Teknisk mellemskole/ Teknisk Skole bygge & anlæg, IT)
SOS/SOU-skole med mange elever og mange meget små værksteder. Det meste af den praktiske læring foregår i virksomheder rundt omkring i Bratislava efter modellen 1 uge skole/1 uge praktik i 3 eller 4 år afhængigt af program og profession

Fredag 20. marts 2009

9.00-12.00 Academia Istropolitana, Karloveska 64

AI er et forskningsinstitut under Slovakiets Undervisningsministerium der løser opgaver for EU, regering, ministerier, beslutningstagere etc. AIs forskning tilpasses de aktuelle behov i den nationale socio-økonomiske politik og er tværdisciplinær, på tværs af lovgivning, økonomi, politisk videnskab, sociologi . Som institut har man tilknyttet universitets-studerende og kan udstede Bachelor, Masters og doktor-grader. AI udfører analysearbejde i forbindelse med Copenhagen Declaration, EQF og 2010-målsætningerne.

13.00-15.00 Kontoret for Livslang Læring, Stromova 1, Petralka

Direktør Boris Sloboda orienterede om det slovakiske arbejde med LLL og EQF og realkompetence Vi diskuterede nationale kvalifikationsstandarder set i sammenhæng med den kommende EQF og den slovakiske kvalifikationsnøgle . Slovakiet skal udarbejde 300 kvalifikations-standarde for at dække det slovakiske arbejdsmarkeds aktuelle og forventede behov. De første 30 standarder er udviklet med EU-midler fra PHARE-programmet.

Lørdag 21.april

8.00 Med tog Bratislava/Prag Holesovice og derfra til lufthavnen med ankomst i Kastrup 19.00

Fra mig til mine værter:

Jeg medbragte UVMs engelsksprogede pjecer om Dansk EUD (version 2008), og Dansk strategi for livslang læring. Endvidere fremviste jeg CIRIUS-pptserie om det danske uddannelsessystem og en ppt om flexicurity fra det danske UVMs Kontor for Livslang Læring og uddybede begge områder for værterne.

Alle værter udtrykte stor beundring for dansk uddannelsespolitik og arbejdsmarkedspolitik. Mange ønsker at etablere samarbejde af forskellig art, og flere planlægger at besøge Danmark i de kommende år for inspiration til deres egen politikudvikling, ikke mindst på områderne rummelighed, national vejledningspolitik og etablering af AMU-lignende system i forhold til livslang læring

Benny Wielandt

Bilag 1 kontaktpersoner

Kontaktpersoner Prag

Institut Pedagogicko-Psykologickeho Poradenstvi CR, Novoborska 372, Praha 9

Kontaktperson Vicedirektør Jasmin Muhic, muhicj@ipp.cz

SOS á SOU Vyssi Odborna Skola, Masna 18, Praha 1

Vejleder og psykolog Vera Kramerova, viavera@email.cz

Engelsklærer Katerina Buresova, katerina_buresova@yahoo.com

Forstander Jan Kaderabek, info@spsdmasna.cz

Jan Palach Gymnasium

Vejleder og psykolog Nora Novotna, novotna@gjp1.cz

Forstander Michal Musil, musil@gjp1.cz

SOS á SOU Skola Hostivar (Auto & IT)

Forstander Milan Vorel, m.vorel@volny.cz

Viceforstander Josef Mares, josef.mares@skolahostivar.cz

NUOV

Konsulent Milada Stalker, milada.stalker@nuov.cz

Sekretær Tereza Vicenikova, tereza.vicenikova@nuov.cz

Kontaktpersoner Bratislava

SIOV , møde 1

Ingeniør Alena Galanova, galanova@siov.sk

International sekretær Jana Vargova, jana.vargova@minedu.sk

SIOV møde 2

Direktør Lubomir Vasko, vasko@siov.sk

SOS/SOU-skole Stavebna (Teknisk mellemskole/ Teknisk Skole bygge & anlæg, IT)

Forstander Lubomir Mikulay, mikulay23@yahoo.com

Academia Istropolitana

Afdelingsleder Petra Gruntova, gruntova@acadistr.sk

Konsulent Luba Slabanova, slabanova@acadistr.sk

Kontor for Livslang Læring

Direktør Boris Sloboda, boris.sloboda@minedu.sk

STRUCTURE OF CZECH EDUCATION SYSTEM

School education:

Primary education lasts for nine years divided into two stages of five and four years respectively. It leads to a Vysvědčení. Secondary education comprises three main types of schools: secondary general schools (gymnasium), secondary technical schools and secondary vocational schools.

Gymnasiums prepare for study at higher education institutions and for professions.

The secondary technical schools and 4-year courses or three-year follow-up courses at secondary vocational schools prepare students for a wide range of professions, as well as for studies at higher education institutions.

All these studies culminate in the passing of the Maturitní zkouška/Maturita.

The 2-year and 3-year courses at the vocational schools prepare students for professional activities.

Pre-higher education:

Duration of compulsory education:

Age of entry: 6 Age of exit: 15

Structure of school system:

Basic School (2 stages: 1-5, 6-9)

Length of program in years: 9 Age level from: 6 to: 15

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení (Primary School Leaving Certificate)

General School (Gymnásium) (admission after 5th year of basic school)

Length of program in years: 8 Age level from: 11 to: 19

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o maturitní zkoušce (Secondary School Leaving Certificate)
General Secondary

General school (Gymnásium) (admission after 7th year of basic school)

Length of program in years: 6 Age level from: 13 to: 19

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o maturitní zkoušce (Secondary School Leaving Certificate)
Academic Secondary

Gymnázium (General Secondary School, admission after 9th year of basic school)

Length of program in years: 4 Age level from: 15 to: 19

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o maturitní zkoušce (Secondary School Leaving Certificate)

Technical Secondary

Střední odborná škola (Secondary technical school)

Length of program in years: 4 Age level from: 15 to: 19

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o maturitní zkoušce (Secondary School Leaving Certificate)
Technical Secondary

Type of school providing this education: Konzervatoř (Conservatory) - A special category of secondary technical schools (dance) - Admission after 5th year of basic school

Length of program in years: 8 Age level from: 11 to: 19

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o absolutoriu (Final certificate "absolutorium") + diplom (Diploma) or Vysvědčení o maturitní zkoušce (Secondary School Leaving Certificate)
Technical Secondary

Type of school providing this education: Konzervatoř (Conservatory) - A special category of secondary technical schools (music, drama)

Length of program in years: 6 Age level from: 15 to: 21

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o absolutoriu (Final certificate "absolutorium") + diplom (Diploma) or Vysvědčení o maturitní zkoušce (Secondary School Leaving Certificate)
Vocational Secondary

Středni odborné učiliště (Secondary Vocational/Technical School)

Length of program in years: 4 Age level from: 15 to: 19

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o maturitní zkoušce (Secondary School Leaving Certificate)
Vocational Secondary

Type of school providing this education: Středni odborné učiliště (2- or 3-year Secondary Vocational School)

Length of program in years: 3 Age level from: 15 to: 18

Certificate/diploma awarded: Výuční list (Vocational Certificate)

Professional/Short tertiary/Diploma

Type of school providing this education: Vyšší odborné školy (Tertiary Professional Schools - 3 years' study and 3.5 in medical fields)

Length of program in years: 3

Age level from: 19 to: 21

Certificate/diploma awarded: Vysvědčení o absolutoriu (Final certificate "absolutorium") + diplom (Diploma), the graduates are awarded the title of diplomovaný specialista (Dis.).

Ministry of Education of the Slovak Republic

Uddrag fra “Strategy of Lifelong Learning and Lifelong Guidance”

Bratislava, April 2009

.....
.....

4.2 Specific goals of the LLL and LLG strategy:

4.2.1 Specific goals of LLL:

- to systematically roof the existing subsystems of education (formal, non-formal education and informal learning), to open them mutually and link into flexible functioning relations, supplemented by lifelong guidance in such a way that they would answer the real needs of citizens, employers, public administration and education institutions, complying with equality of opportunities. In order to achieve this goal, the co-ordination of the state administration bodies, social partners as well as the representatives of the local self-governments is necessary;
- to implement the quality management system in non-formal education through certification of education institutions, certification of lecturers and managers of non-formal education and through accreditation of programs of non-formal education in a module pattern with assigned number of credits for non-formal education;
- to implement recognition of learning outcome of non-formal education for obtaining qualification in two ways: verification of knowledge and skills, obtained in programs of non-formal education and in informal learning as well as recognition of credits obtained in the programs of non-formal education (permeability and equality of both formal and non-formal education), with respect to European tools, such as EUROPASS, ECTS;
- to implement supporting tools for motivation towards participation of stakeholders in non-formal education;
- to implement a system of on-going monitoring and elaboration of prognoses of development of educational needs, enabling to respond to the changing needs of the labour market through utilisation of the principle of learning regions;
- to implement information services for lifelong learning and to create conditions for application of innovations into education also with the utilisation of principle of learning regions;
- to create and implement a national system of qualifications and a national qualifications framework;
- to create legislative and other conditions in order to fulfil the legitimate interest of citizens in the option guaranteed by the state to repeatedly acquire access to obtaining a new qualification, respectively to their potential and current circumstances during their active life as well as the possibility to develop their key competences for LLL and hence to actively increase their employability. Special attention is to be paid to creation of conditions for handicapped citizens;

- to create legislative and other conditions in order to fulfil the legitimate interest of employers to have a possibility, guaranteed by the state, to hire adequately qualified or/and ready to re-qualify workforce that will provide for the fulfilment of tasks of the employer at a required level through an act on lifelong learning;
- to provide for conditions for statistical evaluation of participation of population segments in LLL;
- to support the development of all modern forms of education, which make the access of citizens to education easier and shorten the time, required for extension and obtaining of qualification whereby special attention should be paid to utilisation of new technical and technological options in education of handicapped citizens.

4.2.2 Specific goals of LLL:

- Based on the existing situation to provide for the completion of building of the system of lifelong guidance with the aim to make it accessible to everybody who needs these services or show an interest in them – to pupils of secondary schools, their parents, students of higher education institutions, those studying in further and lifelong both formal and non-formal education, handicapped people, education institutions providing both formal and non-formal education, citizens looking for a possibility of finding a job on the labour market, including those who are unemployed, returning to the labour market or those for whom finding a job or remaining on the labour market is a integral part of their active aging.
- To build and then support the capacities for creation and sustaining of database information required for the services of lifelong guidance; to create these databases in co-operation and co-ordination of the key ministries (education and labour, respectively services for employment, health), to provide for the information being complementary, up-to-date, true, transparent and complete already during their development.
- To increase investment to the entire system of lifelong guidance provided both in the framework of the ministry of education as well as services for employment, to create conditions also for the operation of non-governmental providers of the services of lifelong guidance. To direct the investment into all areas – equipping with technical and device equipment including ICT, special tools and techniques, including the development of diagnostic and guidance instruments, information, primary specialised education of counsellors, monitoring and tools for quality improvement, etc.
- To provide for elaboration of quality standards for providers of the services of lifelong guidance, to apply quality standards also to creation and subsequent distribution of information.
- To increase the expertise of the services of lifelong guidance through increased quality of the specialised training of the counsellors.
- To build the system of lifelong guidance upon the principle of the dialogue among the stakeholders (state administration, local governments, employers), feedback from the needs of the key partners and clients and the principle of subsidiarity during the lifelong guidance up to the level of local partnerships and also through utilisation of the principle of a learning region.

Bilag 4 billeder fra aktiviteten

Bilag 5 Artikel til ”Gymnasielæreren”

Bilag 6 artikel trykt i “Vejlederen, juni 2009”

Bilag 7 artikel til ”Folkeskolen” og Erhvervsskolen”